

MERANIE VÝSTUPU EKONOMIKY

ZE PI Prednáška 7.

Posudzovanie úspešnosti
fungovania ekonomiky na
základe jej finálnych
výsledkov.

Makroekonomické
ukazovatele

**Hrubý domáci produkt -
HDP**
(základný
makroekonomický
ukazovateľ)

Hrubý domácí produkt (HDP)

- **trhová hodnota všetkých finálnych statkov, ktoré boli vyprodukované v ekonomike za určité časové obdobie.**

Analýza pojmu - HDP

- **trhová hodnota**
  - *Trhová cena ako jednotné meradlo.*
- **všetky statky**
  - *HDP = komplexné meradlo výstupu ekonomiky.*
- **vyrobené**
  - *Vyrobená finálna produkcia v období, za ktoré HDP počítame.*
- **v ekonomike**
  - *Zohľadňuje sa územný princíp.*
- **za dané časové obdobie**
  - *kvartálne a ročné merania.*

Finálny statok

- predstavuje produkt, ktorý je vyrábaný a predávaný za účelom konečnej spotreby alebo investovania.

– *Hrubá produkcia*

Medziprodukt

- predstavuje hodnotu statkov kúpených a použitých na výrobu nových statkov v danom roku.
  - *do HDP sa nezapočítava*

Pridaná hodnota

- Používa sa pri výpočte HDP, aby sa zabránilo viacnásobnému započítaniu medziproduktov.

$$\text{Pridaná hodnota} = \text{Hrubá produkcia} - \text{Náklady firmy vynaložené na nákup medziproduktov od iných firiem.}$$

Príklad výpočtu pridanej hodnoty:

Výrobná etapa	Tržba (hodnota výroby)	Náklady na medziprodukt	Pridaná hodnota
	(1)	(2)	(3) = (1) - (2)
Pšenica	50	0	50
Múka	70	50	20
Upečený chlieb	80	70	10
Dodaný chlieb	86	80	6
	286	200	86

Hrubý národní produkt (HNP)

- Hodnota finálních statkov a služieb vyprodukovaných (národnými) výrobnými faktormi za určité časové obdobie.
  - *zohľadňuje princíp vlastníctva VF.*
- $HNP = HDP + \text{čistý príjem z VF v zahraničí}$

Výhody merania výkonnosti ekonomiky pomocou HDP

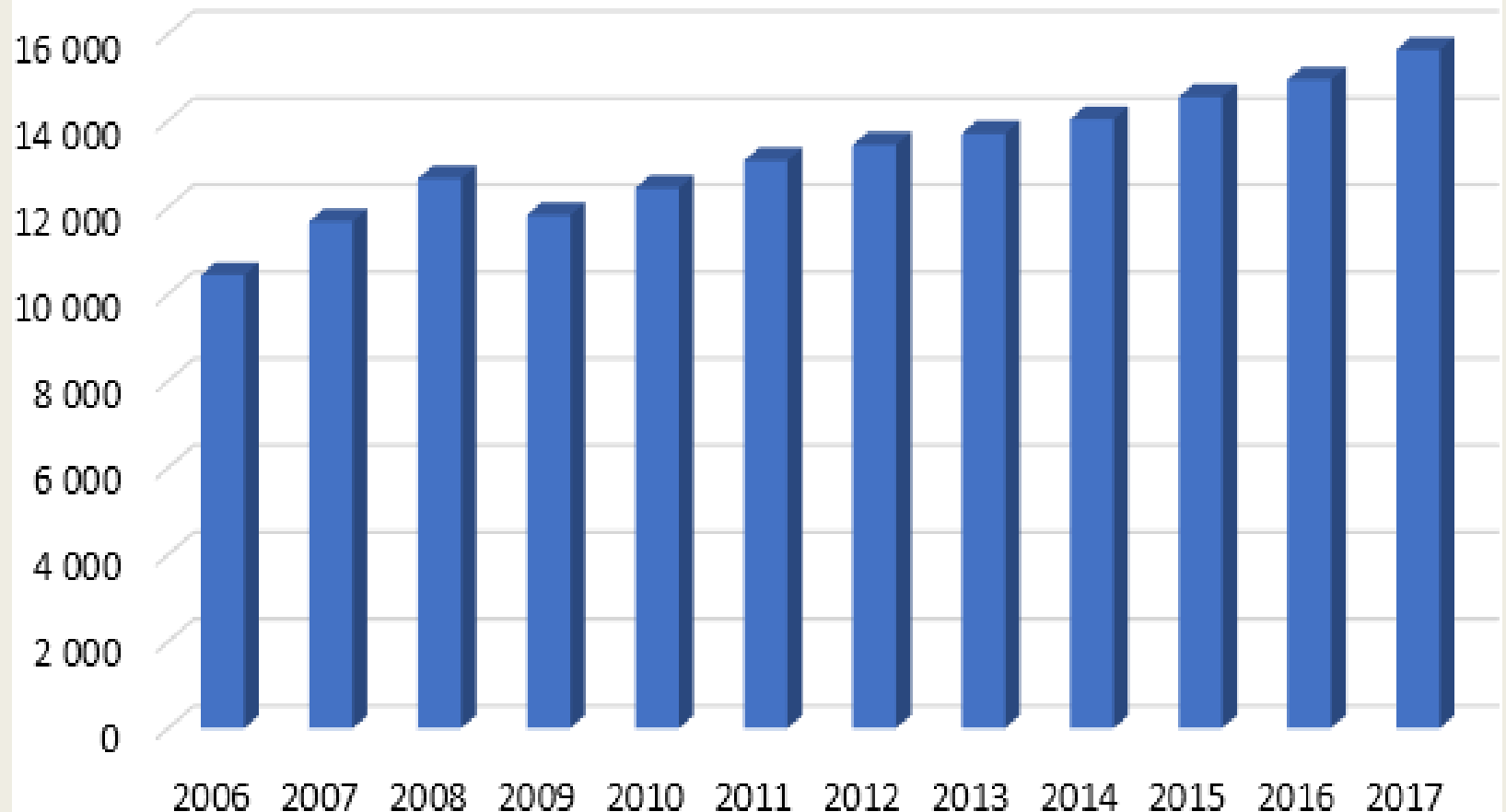
- *medzinárodná porovnateľnosť*
- *dostupné štatistické údaje*
- *meradlo tvorby pracovných miest v ekonomike*

HDP na jedného obyvateľa (GDP per capita)

- Výkonnosť ekonomiky posudzovaná podľa objemu produkcie vyprodukovanej ekonomikou na jedného obyvateľa.

$$\text{HDP na jedného obyvateľa} = \frac{\text{celkový objem HDP (€)}}{\text{počet obyvateľov}}$$

HDP na obyvateľa v EUR, bežné trhové ceny

Zdroj: <https://slovenskaekonomika.wordpress.com/2018/08/14/hdp-na-obyvatela-v-sr-2006-2017/>

Ďalšie veličiny odvodené od HDP:

Čistý domáci produkt

$$\mathbf{\check{C}DP = HDP - amortizácia}$$

Čistý národný produkt

$$\mathbf{\check{C}NP = HNP - amotizácia}$$

Národný dôchodok

ND = HDP – amortizácia – nepriame dane

Spôsoby výpočtu HDP:

1. výrobná metóda
2. spotrebná (výdavková) metóda
3. dôchodková (nákladová) metóda

1. Výrobná metoda výpočtu HDP (tok produktov):

- a) $HDP = \Sigma \text{ finálne statky} \times P$
- b) $HDP = \Sigma \text{ pridaných hodnôt vyprodukovaných}$
 $\text{všetkými výrobcami}$
- c) Podľa ŠÚ SR

$HDP = \Sigma \text{ pridaných hodnôt vytvorených}$
 $\text{všetkými činnosťami, ktoré produkujú výrobky a}$
 $\text{služby} + \text{dane} - \text{subvencie na produkty}$

2 Spotrebná (výdavková) metóda:

$$\text{HDP} = C + I + G + \text{NX}$$

C = výdavky domácností na osobnú spotrebu

I = súkromné hrubé domáce investície firiem

G = výdavky vlády na nákup statkov

NX = čistý export = export – import

Výpočet HDP spotrebnou metódou podľa ŠÚ SR

konečná spotreba domácností

+

konečná spotreba neziskových inštitúcií slúžiacich domácnostiam

+

konečná spotreba verejnej správy

=

konečná spotreba spolu

+

tvorba hrubého fixného kapitálu

+

zmena stavu zásob

+

saldo vývozu sa dovozu výrobkov a služieb (čistý vývoz)

=

HDP

3. Dôchodková metóda výpočtu HDP

Hrubé mzdy
+
Hrubé zisky
+
Čisté úroky
+
Renty
+
Príjmy zo samozamestnávania u živnostníkov nezapísaných v OR

==

Národný dôchodok

+
Nepriame dane

==

Čistý domáci produkt

+
Amortizácia

==

Hrubý domáci produkt

	Ukazovateľ	2017	
Výrobná metóda	Produkcia	mil. Eur	202 643,8
		index	105,2
	Medzispotreba	mil. Eur	126 213,4
		index	105,9
	Hrubá pridaná hodnota	mil. Eur	76 430,5
		index	104,1
	Čisté dane z produktov	mil. Eur	8 420,4
		index	108,1
Výdavková metóda	Konečná spotreba spolu	mil. Eur	63 087,5
		index	105,0
	Konečná spotreba domácností	mil. Eur	45 729,8
		index	104,9
	Konečná spotreba neziskových inštitúcií slúžiacich domácnostiam	mil. Eur	835,9
		index	105,4
	Konečná spotreba verejnej správy	mil. Eur	16 521,8
		index	105,0
	Tvorba hrubého kapitálu	mil. Eur	19 132,6
		index	102,5
	Tvorba hrubého fixného kapitálu	mil. Eur	18 155,4
		index	105,1
Zmena stavu zásob a cenností	mil. Eur	977,2	
Vývoz výrobkov a služieb	mil. Eur	82 211,9	
	index	108,2	
Dovoz výrobkov a služieb	mil. Eur	79 581,1	
	index	108,3	
Dôchodková metóda	Odmeny zamestnancov	mil. Eur	34 359,3
		index	107,9
	Hrubý prevádzkový prebytok a zmiešané dôchodky	mil. Eur	41 986,8
		index	101,1
Čisté dane z produkcie a dovozu	mil. Eur	8 504,8	
	index	108,3	
Hrubý domáci produkt	HDP	mil. Eur	84 850,9
		index	104,5

Nominální HDP

- HDP měřený v běžných alebo skutočných trhových cenách

$$HDP_n = \sum p_t q_t$$

Reálny HDP

- HDP meraný sústavou konštantných alebo stálych cien

$$HDP_r = \sum p_0 q_t$$

Deflátor HDP

$$\text{Deflátor HDP} = \frac{HDP_n}{HDP_r} = \frac{\sum p_t q_t}{\sum p_0 q_t} \cdot 100$$

Potenciálny produkt

- je maximálna úroveň reálneho HDP, ktorú možno dosiahnuť s daným stavom technológie a veľkosťou populácie bez toho, aby sa zrýchlila inflácia.
- **medzera HDP**
  - *Rozdiel medzi potenciálnym produktom a skutočným produktom.*

Čistý ekonomický blahobyť

NEW (Nett Economic Welfare)

- je upravené meradlo HDP, ktoré obsahuje len tie statky, ktoré priamo ovplyvňujú ekonomický blahobyť.

Index trvalo udržateľného ekonomického blahobytu The Index of Sustainable Economic Welfare (ISEW)

- Jeho výpočet je založený na NEW ale berie do úvahy širší rozsah škodlivých účinkov ekonomického rastu, a znižuje sa aj o hodnotu verejných výdavkov na obranu.

Index of Sustainable Economic Welfare (ISEW)

Zdroj:

http://www.economicsonline.co.uk/Global_economics/Measure_of_economic_welfare_MEW.html

Pravý ekonomický rozvoj

(GPI – Genuine Progress Indicator)

- Ukazovateľ ekonomického rastu, ktorý dopĺňa HDP.

Index ľudského rozvoja (HDI – Human Development Index)

- Používa sa na meranie potenciálnej sociálnej prosperity krajín.
- Vypracovaný pre potreby OSN -pakistanský ekonóm Mahbub al Hak (1990)
- Od r. 1993 ho OSN používa vo svojej ročnej správe

Pri výpočte HDI sa berú do úvahy rôzne činitele, napr.:

- Očakávaná dĺžka života obyvateľstva danej krajiny
  - Prístup ku vzdelaniu
  - Pôrodná úmrtnosť
  - Zdravotná starostlivosť
  - Prístup k nezávadnej pitnej vode
-
- Vypočítaná úroveň indexu sa pohybuje v rozpätí od 0 po 1.

Zdroje:

STANÍKOVÁ, Z.: Ekónómia - cvičebnica, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

STANÍKOVÁ, Z.: Úvod do ekonómie, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

KUCHARČÍKOVÁ, A., HOLKOVÁ, B., KOZUBÍKOVÁ, Z., STANÍKOVÁ, Z., TOKARČÍKOVÁ, E.: Základy ekonomickej teórie - cvičebnica, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

KUCHARČÍKOVÁ, A., TOKARČÍKOVÁ, E.: Základy ekonomickej teórie pre informatikov, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015

LISÝ, J. a kol.: Ekónómia v novej ekonomike, 1. vydanie, IURA EDITION, Bratislava 2005

PARKIN, M.: Macroeconomics, 11 th edition, Pearson Education Limited, UK, 2014

SCHILLER, B. R.: Makroekonomie, 1. vydanie, Computer Press, Brno 2004

www.statistics.sk

**Tento študijný materiál vznikol v rámci
riešenia projektu:**

**„Kvalitné vzdelávanie s podporou inovatívnych
foriem, kvalitného výskumu a medzinárodnej
spolupráce – úspešný absolvent pre potreby praxe“**

ITMS: 26110230090

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/Projekt je
spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

